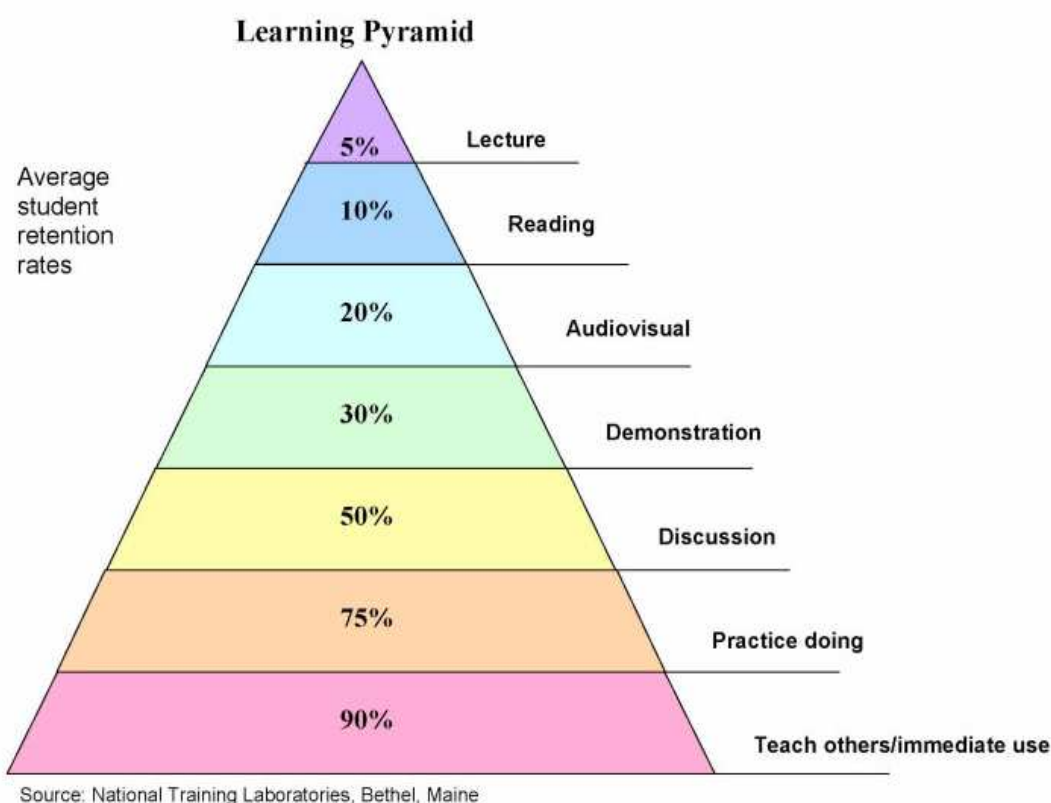

Nauka i głębsze zrozumienie szachów poprzez... uczenie innych!

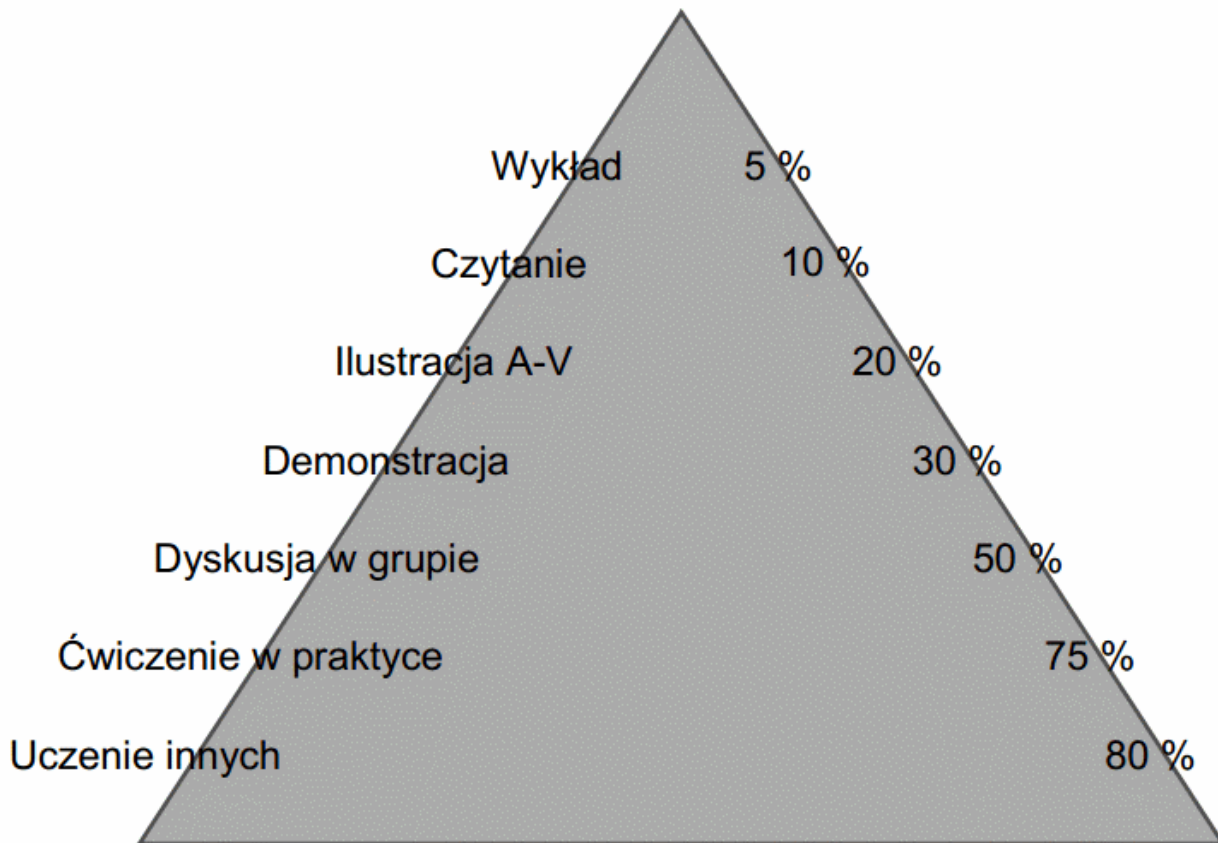

Jednym z pomysłów, które można (warto) wykorzystywać w coraz lepszym opanowaniu tajemnic królewskiej gry jest... **nauczanie szachów!** Zauważmy, że wbrew pozorom wcale nie jest to tak proste jak się nam wydaje. Nie wystarczy bowiem zaprezentować daną partię materiału, lecz także trzeba aktywnie reagować na potrzeby i oczekiwania odbiorcy. Niektórzy uważają, że **uczenie jest sztuką – zwłaszcza jeśli robimy to z pasją!**

Jak wygląda wpływ nauczania na przyrost wiedzy? Otóż są różne formy przekazywania wiedzy (jak też doświadczenia czy umiejętności). I tak poniżej zostały ukazane następujące wartości (procentowe), które pokazują to, ile wiedzy (materiału) udaje nam się zapamiętać oraz zrozumieć:

Piramida uczenia się wpływ formy dydaktycznej na % przyrostu wiedzy

Wykład – 5%, Czytanie – 10%, Ilustracje postaci audio-video (audiowizualne) – 20%, Demonstracja – 30%, Dyskusja w grupie – 50%, Ćwiczenia w praktyce – 75-80%, Uczenie innych – 85-90%

Tak więc z powyższego rysunku jasno wynika, że **najlepiej (najskuteczniej) uczymy się wówczas, gdy uczymy innych (czyli w praktyce)**. Jest tak z uwagi na to, że w procesie nauki innej osoby, jesteśmy niejako zmuszeni aktywnie wykorzystywać nasz umysł, po to, aby nasz uczeń zrozumiał w pełni, to co chcemy przekazać. Jeśli jeszcze maksymalnie angażujemy się oraz poszukujemy sposobów, aby naszą wiedzę przekazać jak najlepiej – wtedy nasze zrozumienie niejako nabiera głębszego wymiaru. Natomiast w przypadku, gdy powtarzamy dany proces kilkaset razy, pojawia się coraz większa biegłość. Na własnym przykładzie mogę stwierdzić, że dopiero po kilkunastu (a niekiedy nawet kilkudziesięciu) powtórzeniach materiału udaje mi się go zrozumieć naprawdę głęboko. **Albert Einstein mawiał, że jeśli nie potrafimy wyjaśnić czegoś solidnie, wówczas może to po prostu oznaczać, że tak naprawdę sami wystarczająco dobrze tego jeszcze nie pojmujemy.** I tu się w pełni zgodzę: jeśli mamy dany materiał opanowany biegle, wówczas możemy dawać wykład „w nocy o północy”.

Pojawia się jeszcze pytanie: **jak pracować z uczniem: na co zwracać szczególną uwagę?** Według mnie bardzo ważne w tym procesie są **aktywne uczestnictwo jak też niezbyt częste ocenianie (negatywne) ucznia**. Jeśli bowiem uczeń ma pewność, że „nie ma głupich pytań i odpowiedzi” oraz jest przekonany, że „myśląc się odkrywa możliwości, które nie są skuteczne”, wtedy jego pasja odkrywania i poszukiwania będzie mogła rozwinąć skrzydła. Warto także pamiętać, że **nauczyciel nie musi wiedzieć wszystkiego** – nawet jeśli w istocie tak jest (oczywiście w wybranym zakresie wiedzy). Lepiej jest (dla ucznia oraz procesu nauczania) czasami okazywać „niewiedzę” oraz wspólnie podejmować poszukiwania odpowiedzi... niż dawać gotowe recepty.

Timothy Brennan i ja proponujemy następujące formy nauczania (dzięki którym możemy ucząc innych sami pogłębiać zrozumienie szachów):

1. **Napisz artykuł do lokalnej gazety albo magazynu szachowego.** Zwłaszcza warto nawiązać kontakt z osobami, które publikują tego typu treści oraz zachęcają do współpracy.
2. **Prowadź bloga (najlepiej regularnie) oraz komentuj dane wpisy.** W ten sposób masz szansę zobaczyć dany obszar wiedzy z innej perspektywy. Nawet wówczas jak piszesz do odbiorców, to konieczne jest uwzględnienie ich możliwości oraz potrzeb. Nie wystarcza samo wpisanie treści – warto zachęcać do przemyślenia tematu czy też dyskusji (wyrażenia własnego zdania przez innych czytających i komentujących dany wpis).
3. **Odpowiadaj na pytania początkujących na forum szachowym.** Często bowiem wywiązuje się ciekawa dyskusja – z tematu pozornie nie mającego nic „głębszego”. Pamiętajmy, że zdanie innych może stanowić inspirację do tego, aby samemu spojrzeć na temat z innej perspektywy.
4. **Ucz dziecko lub przyjaciela gry w szachy.** W ten sposób będziemy mieli wspaniałą okazję ku temu, aby przypomnieć sobie podstawy, a zarazem zrobić to na tyle solidnie, aby wypracować metody pracy, które są dla nas (i ucznia) najbardziej pożądane i skuteczne.
5. **Graj dłuższe partie i wyciągaj z nich wnioski.** Bardzo często przebieg oraz późniejsza analiza partii pozwala na znalezienie ciekawych odpowiedzi – jak też nowych pytań! Jeśli to możliwe, to warto się wymienić z przeciwnikiem swoimi ocenami i wrażeniami dotyczącymi przebiegu gry – czasem można się dowiedzieć naprawdę niesamowitych rzeczy!
6. **Spróbuj własnych sił pisząc próbnego newslettera na temat taktyki.** Timothy zaprasza wszystkich, którzy chcą się sprawdzić – wszelkie informacje można znaleźć tutaj: <http://tacticstime.com/?p=1871>
7. **Napisz, znajdź lub też wydrukuj (albo skopiuj) interesujący dla ciebie temat dotyczący danego zagadnienia.** Dla jednych fascynujące będzie to w jaki sposób została rozegrana końcówka, kolejni odnajdą niesamowite piękno w wieloruchowej kombinacji, a inni będą się zachwycać pułapkami debiutowymi. Warto poszukać osoby, która będzie chciała posłuchać naszego wykładu – ciekawie zaprezentowany materiał z pewnością przyciągnie uwagę słuchaczy.
8. **Opracuj własne zadania – kombinacje: na podstawie różnych zbiorów zadań, książek czy też artykułów.** Zadania mogą być różnego stopnia trudności. Warto, abyś dobrze je rozumiał, tak aby następnie można było wskazać na kluczowe idee czy też wnioski. Stale trzeba pamiętać, że dobrze rozwiązane zadanie to nie tylko wariant, lecz przede wszystkim zrozumienie materiału oraz aktywne poszukiwania zarówno odpowiedzi jak i pytań prowadzących do głębszego zrozumienia materiału. Dopiero zadania, które będą miały „wartość dodaną” (tzn. wypracowane na podstawie rozwiązania wnioski) mogą dać lepszą orientację w szachowych bataliach.

Osobiście mogę potwierdzić: **stałe pisanie wpisów na blogu oraz tego typu artykułów daje mi możliwość konfrontacji z tym na ile biegle opanowałem dany zakres materiału jak też daje inspiracje do dalszych poszukiwań.** Być może bardziej istotne jest jednak to, iż w czasie tworzenia materiału pojawiają się kolejne pytania i tematy, które domagają się odpowiedzi w postaci następnych form przekazu informacji dla zainteresowanego kręgu. Słowem: piszesz, odpowiadasz na pytania (własne i czytelników) i dzięki temu pojawiają się następne pytania. Jak dotąd ten proces jeszcze nie ma końca!

Materiał został opracowany na podstawie wpisu „Learning by Teaching” opublikowanego przez Timothy Brennana (w dniu 29.01.2012), na stronie: <http://tacticstime.com/?p=2531>

Serdecznie dziękuję autorowi za zgodę na wykorzystanie i przetworzenie powyższego wpisu.

When you learn, teach. When you get, give. ~ Maya Angelou

Kiedy uczysz (siebie), ucz (innych). Kiedy dostajesz (od innych), dawaj (innym) – Maya Angelou